

จาก มาบตาพุด สู่ ทวาย การพัฒนา หรือ ทำลายข้ามพรมแดน

ทวาย เป็นเมืองหลวงของเขตตะนาวศรี ซึ่งอยู่ทางตอนใต้ของประเทศพม่า มีอาณาเขตทางทิศตะวันตกติดกับทะเลอันดามัน ส่วนทางทิศตะวันออกมีเทือกเขาตะนาวศรีทอดเป็นแนวเขตแดนติดกับประเทศไทยที่จังหวัดกาญจนบุรี นอกจากนี้ชนพื้นเมืองทวายที่อาศัยอยู่ในแถบนี้แล้วยังมีกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ อาศัยอยู่ร่วมกัน เช่น มอญ กะเหรี่ยง พม่า ยะไข่ ไทใหญ่ และมอแกน เป็นต้น

ด้วยความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรในพื้นที่เขตตะนาวศรี ส่งผลให้ทวายและดินแดนในแถบนี้เป็นแหล่งผลิตอาหารตามธรรมชาติที่สำคัญแห่งหนึ่งของพม่า ทั้งผลผลิตด้านการเกษตรและการประมง เป็นแหล่งปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศ เช่น หอมกานัง ยางพารา มะม่วงหิมพานต์ และผลไม้เมืองร้อนนานาชนิด และด้วยผืนดินที่ติดกับท้องทะเลเป็นแนวยาว ชุมชนท้องถิ่นในแถบนี้จึงมีวิถีชีวิตที่พึ่งพิงกับการประมง ทั้งประมงชายฝั่ง และประมงน้ำลึก ผลผลิตที่ได้เหล่านี้เป็นทั้งแหล่งอาหารและแหล่งรายได้ซึ่งหล่อเลี้ยงชุมชนและขับเคลื่อนเศรษฐกิจของท้องถิ่นมาหลายชั่วอายุคน

พื้นที่โครงการพัฒนาท่าเรือน้ำลึก
และนิคมอุตสาหกรรมทวาย

โครงการท่าเรือน้ำลึก และ นิคมอุตสาหกรรมทวาย

ที่ผ่านมา รัฐบาลไทยและรัฐบาลสหภาพพม่าได้ร่วมมือผลักดันโครงการท่าเรือน้ำลึกทวายอย่างเป็นทางการ โดยทั้งสองฝ่ายเห็นชอบที่จะพัฒนาเชื่อมโยงการค้าคมนาคมขนส่งจากท่าเรือน้ำลึกทวายในประเทศพม่ากับท่าเรือน้ำลึกแหลมฉบังของประเทศไทย โดยสรุปประเด็นผลประโยชน์ที่จะได้รับของทั้งสองประเทศ คือ พม่าจะได้รับประโยชน์จากการพัฒนานิคมอุตสาหกรรมทวาย ขณะที่ไทยจะได้รับประโยชน์จากการพัฒนาพื้นที่โครงการพัฒนาชายฝั่งด้านตะวันออกหรืออีสเทิร์นซีบอร์ด ทั้งนี้ ทั้งสองประเทศได้ลงนาม

ในบันทึกความเข้าใจ เมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม 2551 เพื่อพัฒนาท่าเรือน้ำลึกทวาย และการสร้างถนนเชื่อมต่อกับชายฝั่งประเทศไทย และต่อมาความร่วมมือในโครงการดังกล่าวเริ่มเด่นชัดขึ้นอีกครั้ง เมื่อคราวที่ประธานาธิบดี เต็ง เส่ง ของพม่าเยือนประเทศไทยอย่างเป็นทางการ และได้มีการลงนามในบันทึกความเข้าใจว่าด้วยเรื่อง ‘การพัฒนาครอบคลุมเศรษฐกิจทวายและโครงการที่เกี่ยวข้อง’ เมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม 2555 ที่ผ่านมา

อย่างไรก็ตาม ในด้านการพัฒนาโครงการที่ริเริ่มจากฝ่ายเอกชนไทย โดย บริษัท อิตาเลียนไทย ดีเวล็อปเม้นต์ จำกัด (มหาชน) ได้มีการลงนามในบันทึกความเข้าใจกับการท่าเรือสหภาพพม่า ภายใต้กระทรวงคมนาคมแห่งสหภาพพม่า ในวันที่ 12 มิถุนายน 2551 เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการอันครอบคลุมทั้งโครงการท่าเรือน้ำลึก และโครงการพัฒนานิคมอุตสาหกรรมทวาย ภายใต้ข้อเสนอที่จะพัฒนาถนนเชื่อมโยงจากพรมแดนทวายไปสู่ประเทศไทย และจากนั้นเมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2553 บริษัท อิตาเลียนไทยฯ ก็ได้ลงนามในข้อตกลงเพื่อรับสิทธิในการพัฒนาและดำเนินการบริหารโครงการทวายตามระยะเวลาการเช่าที่ดินเป็นเวลามากกว่า 75 ปี ซึ่งประกอบไปด้วยโครงการท่าเรือน้ำลึกทวายและ

สาธารณูปโภคที่เกี่ยวข้องกับนิคมอุตสาหกรรม และโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ ในพื้นที่ 250 ตารางกิโลเมตร (กว่า 1.5 แสนไร่หรือประมาณ 8 เท่าของนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด) รวมทั้งการก่อสร้างถนนเชื่อมโยงพรมแดนระหว่างไทย-พม่า นอกจากนี้ทางบริษัท อิตาเลียนไทยฯ ยังได้รับสิทธิประโยชน์และการสนับสนุนทางด้านการลงทุนและด้านภาษีจากรัฐบาลพม่าด้วย เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวถูกกำหนดให้เป็น ‘เขตเศรษฐกิจพิเศษ’ (Dawei Special Economic Zone) โดยทางบริษัทได้จัดตั้ง บริษัท ทวาย ดีเวล็อปเม้นต์ จำกัด ขึ้น เพื่อดำเนินการวางแผนการพัฒนา ซึ่งแบ่งโครงการออกเป็น 4 ช่วง (Phasing) คือ ระยะเวลาเตรียมการ ปี 2551-2554, ระยะที่ 1 ปี 2554-2558, ระยะที่ 2 ปี 2556-2561 และ ระยะที่ 3 ปี 2559-2563

ตลาดซื้อขายปลายามเช้า
ที่หมู่บ้าน Bor Seik

สำหรับการพัฒนาเขตพื้นที่นิคมอุตสาหกรรม-
กรรม ทางบริษัท ได้แบ่งพื้นที่เป็น 5 กลุ่มคือ

1. พื้นที่ท่าเรือน้ำลึกและเขตอุตสาหกรรมหนัก เช่น โรงงานเหล็กต้นน้ำ, โรงงานผลิตปุ๋ยเคมี, โรงไฟฟ้าถ่านหินขนาด 4,000 เมกะวัตต์ และ ท่าเรือน้ำลึก 2 แห่ง
2. พื้นที่อุตสาหกรรมปิโตรเคมี เช่น ถังเก็บน้ำมัน และก๊าซธรรมชาติ, โรงแยกก๊าซ, โรงกลั่น น้ำมัน, โรงงานไฟฟ้าพลังความร้อน
3. พื้นที่อุตสาหกรรมปิโตรเคมีต้นน้ำและปลายน้ำ
4. พื้นที่อุตสาหกรรมขนาดกลาง เช่น อุตสาหกรรมยานยนต์
5. พื้นที่อุตสาหกรรมเบา เช่น สิ่งทอ, แปรรูปอาหาร, อิเล็กทรอนิกส์
6. พื้นที่เมืองใหม่ เช่น อาคารสำนักงาน, ศูนย์การค้า, ที่อยู่อาศัย

ทั้งนี้ความเป็นไปได้ที่สำคัญของโครงการท่าเรือน้ำลึกทวาย (ในฐานะที่เป็นประตูเศรษฐกิจด้านทิศตะวันตกของประเทศไทย) ขึ้นอยู่กับการพัฒนาเส้นทางถนนเชื่อมจากชายแดนไทย-พม่าสู่ท่าเรือแหลมฉบัง ปัจจุบัน รัฐบาลไทยได้อนุมัติแผนก่อสร้างทางหลวงพิเศษเชื่อมโยงในประเทศไทย ซึ่งแบ่งเป็นสองช่วงคือ ทางหลวงพิเศษจากบ้านพุน้ำร้อน-ห้วยตะลุง (จากชายแดนไทย-พม่า-กาญจนบุรี) ระยะทาง 70 กิโลเมตร และทางหลวงพิเศษสายบางใหญ่-บ้านโป่ง และบ้านโป่ง-กาญจนบุรี ระยะทาง 96 กิโลเมตร โดยทางหลวงพิเศษในประเทศไทยที่จะเชื่อมต่อกับท่าเรือน้ำลึกทวายในประเทศพม่า นั้น จะประกอบไปด้วย ถนน 4 ช่องทาง เส้นทางรถไฟ ท่อส่งก๊าซ ท่อส่งน้ำมัน และแนวสายส่งไฟฟ้าแรงสูง รวมความกว้างประมาณ 200 เมตร

ทางหลวงพิเศษเชื่อมโยง ชายแดนไทย-พม่า ไปยัง ท่าเรือแหลมฉบัง
รวมระยะทางทั้งสิ้น 167 กิโลเมตร ใช้งบประมาณ 50,000 ล้านบาท

เรือประมงที่
หมู่บ้าน Bor Seik

ควาย ชุมทรัพย์แห่งใหม่ หรือ เหยื่อรายต่อมาจากมาบตาพุด

ประเด็นคำถามสำคัญในที่นี้ คือ กำลังเกิดปัญหาอะไรขึ้นที่มาบตาพุด และทำไมควายจึงเป็นคำตอบ หรือกล่าวให้ชัดเจนยิ่งขึ้นก็คือ ทำไมนักลงทุนจึงมีแนวโน้มสนใจที่จะลงทุนในนิคมอุตสาหกรรมทวายแทนการลงทุนต่อเนื่องในนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด

ในช่วงหลายปีมานี้ นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด จังหวัดระยอง ขนาดเกือบ 20,000 ไร่ อันเป็นที่ตั้งของโรงกลั่นน้ำมัน โรงแยกก๊าซ โรงไฟฟ้า ถ่านหิน กลุ่มอุตสาหกรรมปิโตรเคมี เหล็ก เคมีภัณฑ์ ฯลฯ ได้กลายเป็นแหล่งกำเนิดมลพิษทั้งทางน้ำและทางอากาศ ซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของชุมชนในพื้นที่มาบตาพุด เนื่องจากสารปนเปื้อนที่เป็นอันตรายร้ายแรง อาทิ สารอินทรีย์ระเหยง่าย (Volatile organic compounds) ที่มีรายงานทางวิชาการระบุว่า พบสารประเภทนี้กว่า 50 ชนิด ซึ่งแต่ละชนิดสามารถก่อให้เกิดโรคร้ายแรง เช่น โรคมะเร็ง และโรคเกี่ยวกับระบบทางเดินหายใจ เป็นต้น

สภาพแวดล้อมของมาบตาพุดที่แบกรับมลพิษ (อากาศ น้ำ และของเสียอันตราย) ไว้แล้วอย่างเต็มที่ จนกระทั่งต้องถูกประกาศให้เป็นพื้นที่ควบคุมมลพิษอยู่ในขณะนี้ ประกอบกับความตื่นตัวของภาค

บ้านในบริเวณนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด

ประชาสังคมต่อปัญหามลภาวะอุตสาหกรรม โดยเฉพาะชุมชนท้องถิ่นที่ตนต้องเผชิญมลพิษร้ายแรงมาอย่างต่อเนื่องกลายเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการตามแผนแม่บทการพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีระยะที่ 3 ของประเทศไทยกล่าวคือ แผนแม่บทดังกล่าวได้แบ่งการลงทุนออกเป็น 2 ทางเลือก คือ ทางเลือกที่ 1 ขยายการลงทุนทั้งหมดอยู่ในพื้นที่มาบตาพุดและพื้นที่ใกล้เคียง และทางเลือกที่ 2 แบ่งการลงทุนออกเป็น 2 ระยะระยะแรกเพิ่มการลงทุนในพื้นที่มาบตาพุด

และพื้นที่ใกล้เคียง ระยะที่สอง ขยายการลงทุนไปยัง บริเวณภาคใต้ที่อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช แม้โครงสร้างพื้นฐานของนิคมอุตสาหกรรมมาตา- พุด ยังสามารถรองรับการขยายตัวของการลงทุนได้อีก แต่เมื่อพิจารณาถึงความเหมาะสมของสภาพแวดล้อม และระบบนิเวศที่ปลอดภัยสำหรับการอยู่อาศัยของคน และสิ่งมีชีวิต ตลอดจนกระแสการคัดค้านจากประชา- ชนในพื้นที่ จึงมีแนวโน้มที่นิคมอุตสาหกรรมมาตา- พุด จะไม่สามารถรองรับการขยายการลงทุนได้อีก

ในขณะที่ ที่อำเภอสิชล จังหวัดนครศรี- ธรรมราช ก็มีการรวมตัวกันของประชาชนในพื้นที่เพื่อ คัดค้านแผนการพัฒนาอุตสาหกรรม เพราะความ หวาดเกรงในผลกระทบที่จะเกิดต่อทรัพยากรธรรม- ชาติและสิ่งแวดล้อม และวิถีชีวิตของคนในชุมชน จน เกิดกระแสและขบวนการท้องถิ่นเพื่อเรียกร้องการ พัฒนาที่ตอบสนองต่อความต้องการของคนท้องถิ่น สอดคล้องกับศักยภาพ และไม่ทำลายความมั่นคงทาง อาหาร สถานการณ์เช่นนี้ ทั้งที่อำเภอสิชล และอีก หลายพื้นที่ในทุกภูมิภาคของประเทศที่โครงการขนาด ใหญ่ต้องเผชิญการต่อต้านจากประชาชน ทำให้เห็น แนวโน้มที่การพัฒนาอุตสาหกรรมที่ก่อมลพิษสูงใน ประเทศไทย โดยเฉพาะอุตสาหกรรมปิโตรเคมี จะยัง เผชิญข้อจำกัดการขยายตัวในอนาคต

ที่ผ่านมา ประชาชนในพื้นที่มาตาพุดได้ ยื่นฟ้องร้องต่อศาลปกครองต่อเนื่องกันจำนวนสองคดี คดีแรกเพื่อขอให้ดำเนินการประกาศให้มาตาพุด

เป็นเขตควบคุมมลพิษ และคดีที่สองเพื่อขอให้ยกเลิก การลงทุนโครงการใหม่ในพื้นที่มาตาพุดจำนวน 76 โครงการทั้งหมด แม้ในท้ายที่สุด โครงการส่วนใหญ่จะ สามารถดำเนินการต่อไปได้หลังการพิจารณาคดีเสร็จ สิ้น แต่นิคมอุตสาหกรรมมาตาพุด หรือการจะขยาย นิคมอุตสาหกรรมอื่นใดเพิ่มเติมในประเทศไทยต่อ จากนี้ไป ย่อมยากที่จะหลีกเลี่ยงการคัดค้านต่อต้าน จากประชาชน และแม้ว่าโครงการอาจเกิดขึ้น แต่ความ เสี่ยงที่จะถูกฟ้องร้องและต้องจ่ายค่าเสียหายที่จะ เกิดขึ้นในอนาคต นับวันจะยิ่งเพิ่มสูงขึ้น

การที่พม่ากำลังเปิดประเทศต้อนรับการ ลงทุนต่างประเทศ และการที่พม่าอาจกำลังถูกมอง จากฝ่ายต่าง ๆ (ทั้งนักลงทุนและรัฐบาลต่างชาติ) ว่าเป็นประเทศที่มีต้นทุนทางเศรษฐกิจต่ำ (Low cost economy) อีกทั้งปราศจากกฎหมายและมาตรการ การควบคุมผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ขณะเดียวกัน การเรียกร้องของภาคประชาสังคมยังมี ข้อจำกัดอยู่มาก ดังนั้น โครงการทวายจึงเป็นเสมือน คำตอบหรือขุมทรัพย์แห่งใหม่ของทั้งนักลงทุนไทย และนานาชาติ โดยเฉพาะกลุ่มอุตสาหกรรมปิโตรเคมี ที่จะขยายหรือย้ายฐานการผลิตออกนอกประเทศเพื่อ หลีกเลี่ยงการถูกต่อต้าน หลีกหนี จากข้อบังคับทางกฎหมายใน ประเทศตน และไปให้พ้นจาก ความเสี่ยงต่าง ๆ ซึ่งรวม ทั้งการถูกฟ้องร้องดำเนินคดี

การก่อสร้างถนนในทวาย (พฤษภาคม 2555)

โครงการก่อสร้างถนนเชื่อมโยงจากท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวายไปสู่ประเทศไทย:

ซึ่งตามแผนของโครงการก่อสร้างทางหลวงพิเศษ 4 ช่องทางจราจรและจะขยายเป็น 8 ช่องทางในอนาคต

ทุ่งนาบริเวณใกล้กับพื้นที่ตั้งนิคมอุตสาหกรรม

อย่างไรก็ตาม คำถามต่อไปก็คือ การลงทุนข้ามชาติในลักษณะที่หลีกเลี่ยงความเสี่ยงทั้งปวงจากประเทศตนเองนั้น จะเป็นการหนีไปก่อปัญหาเดิม ๆ ในพื้นที่อื่นต่อไปอย่างลายนวลหรือไม่ เพราะแม้กระทั่งในกรณีของประเทศไทยที่ผ่านพ้นประสบการณ์การต่อสู้เรียกร้องของภาคประชาสังคมมาไม่น้อยกว่า 2 ทศวรรษ มาตรการทางกฎหมายเท่าที่มีอยู่ในปัจจุบันก็นับว่ายังไม่เพียงพอ และยังเต็มไปด้วยช่องว่าง

กล่าวคือกฎหมายไทยกำหนดให้โครงการพัฒนาขนาดใหญ่ที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบรุนแรงต่อสิ่งแวดล้อมต้องมีการศึกษาผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม (EIA) และการศึกษาผลกระทบทางสุขภาพ (HIA) อย่างไรก็ตาม แม้การศึกษาดังกล่าวจะพบว่า โครงการนั้นอาจก่อผลกระทบที่รุนแรงในบริเวณพื้นที่ตั้งโครงการอย่างไรก็ตามอาจหลีกเลี่ยงหรือป้องกันได้ก็ไม่อาจเป็นเหตุให้มีการทบทวนหรือยกเลิกโครงการ เจ้าของโครงการเพียงแต่ถูกกำหนดให้จัดทำมาตรการลดผลกระทบและดำเนินการปฏิบัติตามมาตรการลดผลกระทบ (Post EIA and HIA Monitoring) เท่านั้น แต่แม้กระนั้น หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบในปัจจุบัน ก็ยังขาดความรู้และเครื่องมือในการติดตามตรวจสอบการปฏิบัติตามของโรงงานในนิคมอุตสาหกรรม ในขณะที่ภาคประชาชนก็ขาดความรู้ทางเทคนิคและไม่ได้มีโอกาสให้มีส่วนร่วมเพื่อจะสามารถช่วยภาครัฐตรวจสอบติดตามผลอีกทางหนึ่ง

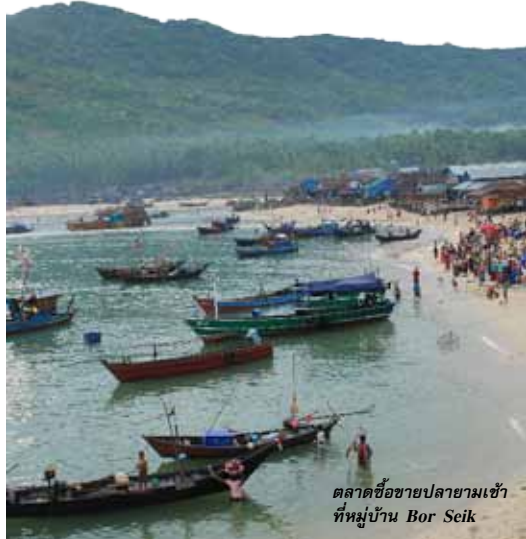
ทุ่งนาบริเวณใกล้เคียงพื้นที่ตั้งนิคมอุตสาหกรรม

ต้นหมาก พืชเศรษฐกิจสำคัญของทวาย บริเวณพื้นที่ก่อสร้างเขื่อนลำห้วยกักเก็บน้ำไว้ในนิคมอุตสาหกรรมทวาย

ก่อนหินอธิษฐาน:
สัญลักษณ์แห่งการต่อสู้คัดค้านโครงการ ของชาวบ้านในทวาย

ตลาดซื้อขายปลาสดเช้า
ที่หมู่บ้าน Bor Seik

ถึงแม้ประเทศไทยจะมีการบังคับใช้กฎหมายให้ศึกษาผลกระทบในกรณีที่โครงการนั้น ๆ อาจก่อให้เกิดผลกระทบรุนแรง แต่ก็ยังขาดกฎหมายสำคัญอีกหลายเรื่องในการควบคุมมลพิษ อาทิ กฎหมายที่กำหนดให้โรงงานต้องรายงานปริมาณและชนิดของมลพิษที่ปล่อยสู่สิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งเผยแพร่ข้อมูลให้ประชาชนเข้าถึงอย่างไม่มีเงื่อนไข, การกำหนดค่ามาตรฐานที่ยอมรับได้ของสารอันตรายบางตัวในร่างกายคน, กฎหมายว่าด้วยการชดเชยความเสียหายทางสุขภาพและสิ่งแวดล้อมจากมลพิษ และกฎหมายว่าด้วยหลักการผู้ก่อมลพิษคือผู้จ่าย เป็นต้น

ยิ่งไปกว่านั้น บทเรียนจากมาบตาพุดยังทำให้เราเห็นว่า ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่มักตกอยู่กับกลุ่มธุรกิจและกลุ่มทุนอุตสาหกรรม ในขณะที่ผลเสียเป็นฝ่ายที่ประชาชนท้องถิ่นต้องแบกรับ เนื่องจากการลงทุนในโครงการขนาดใหญ่ต้องใช้ความรู้ทางเทคโนโลยีระดับสูงและเงินลงทุนจำนวนมาก ดังนั้นกลุ่มที่สามารถมีโอกาสนำการลงทุน คือกลุ่มนักลงทุนระดับชาติและต่างประเทศรวมทั้งกลุ่มผู้ได้รับผลประโยชน์ร่วมในการอำนวยความสะดวกการดำเนินงานในโครงการ อาทิ นักการเมือง ข้าราชการระดับสูง กลุ่มธุรกิจก่อสร้างและธุรกิจขนส่ง เป็นต้น ในขณะที่ประชาชนท้องถิ่นส่วนใหญ่ไม่ได้รับการจ้างงานตามที่โครงการมักจะกล่าวอ้าง เนื่องจากขาดทักษะความรู้ความชำนาญที่โรงงานต้องการ อีกทั้งชาวบ้านยังต้องสูญเสียที่ดินในการเพาะปลูกให้กับแหล่งทุนที่เข้ามากว้านซื้อเพื่อการก่อตั้งโรงงาน ทำให้เกิดช่องว่างทางเศรษฐกิจเพิ่มมากขึ้น การกระจายรายได้ไม่ไปถึงท้องถิ่นอย่างแท้จริง และปัญหามลพิษที่รุนแรงยิ่งสร้างความขัดแย้งระหว่างประชาชนและภาคอุตสาหกรรมภายในท้องถิ่นอีกด้วย

เสียงสะท้อนจาก **ทวาย**

ชาวบ้านในทวายกล่าวว่า การก่อสร้างถนนของโครงการได้ทำลายทรัพย์สินและพืชไร่ อย่างเช่น ต้นหมาก ยางพารา มะม่วงหินพานต์ และพืชผัก อีกทั้งพวกนายทุนยังกว้านซื้อที่ดินที่ไม่ใช่พื้นที่ถูกเวนคืน อย่างเช่น พื้นที่ป่า และนำมาขายเก็งกำไรกับชาวบ้านที่ถูกโยกย้าย

“คนที่นี่ส่วนใหญ่อยากจน คนรวยไม่เข้าใจพื้นที่นี้หรืออกไม่ว่ามันจะมีค่าหรือไม่ก็ตาม พวกเขาแค่ต้องการซื้อที่ดิน”

“พวกบริษัททำแต่งงานของเขา พวกเขาไม่เคยถามหรือทำอะไรให้พวกเรา”, (ชาวบ้านที่ถูกโยกย้าย)

และถึงแม้ว่าชาวบ้านบางส่วนจะมองว่าโครงการทวายอาจจะสร้างโอกาสในการทำงานให้แก่พวกเขา แต่ก็วิตกกังวลกับค่าแรงรายวันที่ต่ำ ในขณะที่ไร่สวนที่สร้างผลผลิตและรายได้ให้พวกเขาหลายคนถูกทำลายไปหมดแล้ว

“ถ้าเจ้าของสวนได้รับผลกระทบแล้ว พวกเราก็คงหมดประโยชน์ เพราะพวกเขาไม่สามารถจ้างพวกเรา ตอนนี้นักเรารับจ้างกรีดยางให้เขา ถ้าสวนยางถูกซื้อไปเราก็คงไม่มีงาน”, (แรงงานรับจ้างรายวัน, ชาวบ้านที่ไม่ได้อยู่ในพื้นที่เวนคืน)

คนในพื้นที่บางคนมองว่าพวกเขาอาจจะได้เรียนรู้ทักษะและการทำงานกับเครื่องมืออุตสาหกรรม จากบมจ.อิตาเลียนไทยฯ แต่คนอื่นๆในเมืองมองว่ามีเพียง บมจ. อิตาเลียนไทยฯ เท่านั้นที่ได้ประโยชน์จากค่าแรงงานที่ถูกและการสร้างทักษะด้านแรงงานเล็กน้อยเท่านั้น

“พวกเขาไม่ได้มาเปิดมหาวิทยาลัยหรือสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน ตั้งแต่เขาเข้ามาเปิดพื้นที่แม้แต่ธุรกิจชาวพม่าก็ยังแข่งขันไม่ได้ธุรกิจของ บมจ. อิตาเลียนไทยฯ เป็นธุรกิจที่ใหญ่มากและก็มีเพียงคนจากต่างประเทศเท่านั้นที่จะมา”, (ชาวบ้านทวาย)

ชาวบ้านมีความเห็นว่าการเผ่าถ่านเหมืองลิกไนต์จะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิต, สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและที่ดินเป็นอย่างสูง พวกเขาบอกว่าความเสียหายจะมีมากกว่าเงินชดเชยที่พวกเขาจะได้รับ

“คนท้องถิ่นบางพวกคิดว่ามันอาจจะดีหลังจากโครงการสร้างแล้วเสร็จ แต่บางพวกคิดว่ามันจะส่งผลกระทบต่อที่ไม่ดี พวกที่มองว่าดีเพราะเห็นว่าการคมนาคมขนส่งจะทำให้หมู่บ้านพัฒนามากขึ้น แต่พวกที่เห็นว่าไม่ดีมองว่าโรงงานจะส่งผลกระทบต่อสุขภาพของพวกเขา”, (ชาวบ้านที่ถ้ำโยกย้าย)

พวกเขาเข้าใจว่าสุขภาพ และธรรมชาติสิ่งแวดล้อมจะได้รับผลกระทบจากการสร้างโรงงาน โดยเฉพาะควีนจากโรงงานเผ่าถ่านหิน ไม่เฉพาะชาวบ้านบริเวณ รอบ ๆ โรงงานเท่านั้น แต่ยังรวมถึงประชาชนในทวายทั้งหมดอีกด้วย โครงการนี้ถึงแม้ว่าจะพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเช่น ถนนและสะพานแต่ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจะถูกทำลาย

“สุดท้าย มันจะเหลือเพียงแต่ขยะที่ถูกทิ้งไว้ พวกเราก็จะได้แต่ขยะ แต่ประเทศอื่นจะได้ประโยชน์”, (ชาวบ้านที่ถ้ำโยกย้าย)

ที่มา : Local People's Understandings of the Dawei Special Economic Zone โดย Southern Society Development Network, Dawei Development Association, Loka Ahlinn, and Trocaire, มีนาคม 2555

ประมาณการณัผลการกระทบการทวษา

ปัจจุบันพื้นที่มาบตาพุดนั้นได้รับปริมาณสารพิษอย่างเต็มที่แล้ว โดยเฉพาะมลพิษทางอากาศ อันตรายจากอินทรีย์ก่อมะเร็งทำให้ประชาชนหลายรายต้องสูญเสียสมาชิกในครอบครัวที่ป่วยด้วยโรคมะเร็ง และต้องเผชิญกับการป่วยด้วยโรคทางเดินหายใจอีกหลายราย อีกทั้งประชาชนยังต้องประสบกับปัญหาภาวะภัยแล้งอันเนื่องมาจากการขาดแคลนน้ำสะอาดไว้ใช้อุปโภคบริโภค เนื่องจากภาคอุตสาหกรรมมีการ

ปล่อยกาสารเคมีลงสู่แม่น้ำสาธารณะและใช้ทรัพยากรน้ำภายในพื้นที่จำนวนมหาศาลเพื่อดำเนินการผลิตในอุตสาหกรรม

ดังนั้นเมื่อคำนวณผลกระทบจากขนาดของภาคอุตสาหกรรมในมาบตาพุดเพื่อประมาณสภาพการณ์ของผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในโครงการทำเรื่อน้ำลิกทวทย มีดังนี้

ประเด็น	ผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้น	
	ต่อวัน	ต่อปี
1. ผลกระทบทางอากาศ		
1.1 การปล่อยก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์	1,213 ตันต่อวัน	442,563 ตันต่อปี
1.2 การปล่อยก๊าซไนโตรเจนไดออกไซด์	970 ตันต่อวัน	354,050 ตันต่อปี
1.3 การปล่อยฝุ่นขนาดเล็ก	243 ตันต่อวัน	88,513 ตันต่อปี
1.4 การปล่อยก๊าซเรือนกระจก (เฉพาะโรงไฟฟ้า 4,000 เมกะวัตต์)		
- กรณีโรงไฟฟ้าถ่านหิน		30 ล้านตันต่อปี
- กรณีโรงไฟฟ้าก๊าซธรรมชาติ		13 ล้านตันต่อปี
2. ผลกระทบด้านขยะ		
2.1 ขยะอุตสาหกรรมทั่วไป	2,074 ตันต่อวัน	756,959 ตันต่อปี
2.2 ขยะอันตรายจากอุตสาหกรรม	124 ตันต่อวัน	45,318 ตันต่อปี
2.3 ขยะชุมชน	277 ตันต่อวัน	101,258 ตันต่อปี
3. ผลกระทบทางน้ำ		
3.1 ความต้องการใช้น้ำ	5.9 ล้าน ลบ.ม.ต่อวัน	2,150 ล้าน ลบ.ม.ต่อปี
3.2 การปล่อยน้ำเสีย	1.5 ล้าน ลบ.ม.ต่อวัน	550 ล้าน ลบ.ม.ต่อปี

อ้างอิง : เดชรัต สุขกำเนิด, 2555, มองให้รอบด้านผ่าน HIA ในการลงทุนข้ามพรมแดนกรณีศึกษาทำเรื่อน้ำลิกและนิคมอุตสาหกรรมทวทยประเทศพม่า, มูลนิธินโยบายสาธารณะ.

จากตารางข้างต้นกล่าวได้ว่า การเพิ่มขึ้นของมลสารที่เป็นต้นเหตุของภาวะฝนกรดประมาณ 1 ล้านตัน/ปี และฝุ่นละอองขนาดเล็กอีกกว่า 1 แสนตัน/ปี จะกลายเป็นแรงกดดันสำคัญให้เกิดปัญหามลภาวะทางอากาศขึ้นในพื้นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้วยสภาพภูมิประเทศของทวทยที่มีเทือกเขาตะนาวศรีเป็นภูเขาสูงชันทางทิศตะวันออก ทำให้สภาพมลภาวะทางอากาศสะสมอยู่ในพื้นที่ และอาจจะส่งผลกระทบทางลบอย่างมากทั้งต่อการทำการเกษตรและสุขภาพของประชาชนในพื้นที่

นอกจากมลสารที่ทำให้เกิดฝนกรดแล้ว การปล่อยมลสารประเภทโลหะหนัก เช่น ปรอทจากโรงไฟฟ้าถ่านหิน ซึ่งอาจจะมปริมาณสูงถึง 10,000 กิโลกรัมในแต่ละปี โลหะหนักเหล่านี้จะถูกฝนชะล้างสู่แหล่งน้ำ และสะสมในสัตว์น้ำและในห่วงโซ่อาหาร เมื่อมนุษย์นำสัตว์น้ำมาบริโภคก็จะส่งผลกระทบต่อพัฒนาการทางสมองโดยเฉพาะของเด็กและทารกในครรภ์ (เดชรัตน์, 2555: 35)

ผลกระทบโดยตรงต่อพื้นที่ของโครงการทำเรื่อน้ำลึก และนิคมอุตสาหกรรมทวาย

1. ประชาชนต้องสูญเสียบ้านเรือนและที่ดิน ทำกิน การถูกยึดพื้นที่ทำกิน การห้ามทำไร่ทำนาบนพื้นที่ทำกินของตนเอง หรือถูกจำกัดพื้นที่หาปลา ทั้ง ๆ ที่อาชีพประมงและการเกษตรเป็นอาชีพหลักของชาวบ้าน การต้องถูกย้ายถิ่นฐานไปอยู่ยังพื้นที่จัดสรรใหม่ ซึ่งไม่มีความอุดมสมบูรณ์เท่ากับที่อยู่อาศัยเดิม และต้องอาศัยแบบแออัดในพื้นที่รองรับ เป็นประเด็นปัญหาที่จะนำไปสู่การล่มสลายทางเศรษฐกิจและสังคมของชาวบ้านจำนวนมากในพื้นที่ โดยประชาชนที่ต้องถูกอพยพมีอยู่ 3 กลุ่มได้แก่

กลุ่มที่ 1 กลุ่มที่อาศัยในพื้นที่พัฒนาท่าเรื่อน้ำลึกและอุตสาหกรรมหลังท่าขนาด 250 ตารางกิโลเมตร จำนวน 21 หมู่บ้าน หรือ 3,977 ครัวเรือน มีประชาชนประมาณ 32,274 คน จะต้องอพยพจากพื้นที่

กลุ่มที่ 2 กลุ่มที่อาศัยในพื้นที่ก่อสร้างเขื่อนเก็บน้ำ 1 หมู่บ้าน มีประชาชนประมาณ 1,000 คน จะต้องอพยพจากพื้นที่

กลุ่มที่ 3 กลุ่มที่อาศัยในพื้นที่ก่อสร้างถนนจากท่าเรือทวายมาชายแดนพม่า-ไทย จำนวน 5 หมู่บ้าน มีประชาชนประมาณ 1,500 คน จะต้องอพยพจากพื้นที่

2. นิคมอุตสาหกรรมทวายในพม่า มีขนาดใหญ่กว่านิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดของประเทศไทยประมาณ 8 เท่า ซึ่งจะประกอบด้วย ท่าเรือน้ำลึก, โรงไฟฟ้าถ่านหิน, อุตสาหกรรมปิโตรเคมีและอุตสาหกรรมต่อเนื่องอื่นๆ ซึ่งจะก่อมลพิษมหาศาล ในขณะที่มาตรการทางกฎหมาย เช่น กฎหมายควบคุมด้านการลงทุน และการควบคุมด้านสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน อาจยังไม่มีความพร้อม หรือสามารถรองรับกับสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นจากโครงการอุตสาหกรรมหนักต่าง ๆ เหล่านี้ อันจะทำให้เขตนิคมอุตสาหกรรมทวายเป็นแหล่งปล่อยมลพิษมหาศาลโดยไม่สามารถควบคุมได้ ทั้งมลพิษทางอากาศ, และมลพิษทางน้ำที่จะกระทบต่อแหล่งน้ำจืด, แม่น้ำ และชายฝั่งทะเล อันจะก่อผลเสียหายต่อทรัพยากร ระบบนิเวศ และสุขภาพของประชาชน โดยขณะนี้ยังไม่มีความชัดเจน

ว่าจะมีการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมโดยรวม ที่จะสามารถประเมินผลกระทบในภาพรวมทั้งหมดของเขตนิคมอุตสาหกรรมต่อระบบนิเวศทั้งบนบกและในทะเล และต่อชุมชนในภาพรวมของเมืองทวายหรือไม่ และจะมีกลไกการตรวจสอบรายงานผลกระทบของโครงการอย่างไร

3. นิคมอุตสาหกรรมทวายคาดว่าจะต้องใช้น้ำกว่า 2,000 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี ซึ่งจะนำไปสู่ปัญหาการแย่งชิงน้ำจากแหล่งน้ำสาธารณะ และกระทบต่อระบบนิเวศ โดยเฉพาะแม่น้ำทวายในช่วงฤดูแล้ง ยิ่งไปกว่านั้น ปริมาณน้ำเสียจากนิคมอุตสาหกรรมทวายมากกว่า 1 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อวัน จะส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศของแหล่งน้ำผิวดิน และชายฝั่ง และการใช้น้ำของประชาชนในเขตตะนาวศรีด้วย

ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อประเทศไทย

ปัจจุบันรัฐบาลไทยได้วางแผนก่อสร้างทางหลวงพิเศษเชื่อมโยงในประเทศไทย ซึ่งแบ่งเป็นสองช่วงคือ เส้นทางถนนจาก บ้านพุน้ำร้อน-ห้วยตะลุง (จากชายแดนไทย-พม่า-กาญจนบุรี) ระยะทาง 70 กิโลเมตร และทางหลวงสาย บางใหญ่-บ้านโป่ง และบ้านโป่ง-กาญจนบุรี ระยะทาง 96 กิโลเมตร การก่อสร้างทางหลวงพิเศษทั้งสองช่วงนี้ จำเป็นต้องมีการศึกษาความเป็นไปได้ และการศึกษาเพื่อประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพใหม่อีกครั้งเนื่องจากการศึกษาที่ผ่านมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541 นั้น เป็นการศึกษาเพื่อรองรับการคมนาคมระหว่างเมืองภายในประเทศไทยเท่านั้น ไม่ใช่การศึกษาเพื่อรองรับโครงการท่าเรือน้ำลึกทวาย

พื้นที่ของประเทศไทยที่ได้รับผลกระทบโดยตรงคือ พื้นที่บริเวณเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร เนื่องจากอิทธิพลของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ อาจทำให้มลพิษทางอากาศจากโครงการทวาย ทั้งหมดพิษจากโรงไฟฟ้าถ่านหินขนาดกำลังผลิต 3,600

เมกะวัตต์ และจากอุตสาหกรรมอื่นๆ ส่งผลให้เกิดฝนกรดบริเวณนั้น และอาจจะทำให้ป่าทุ่งใหญ่นเรศวรที่ขึ้นบัญชีเป็นมรดกโลกอยู่นั้นถูกเพิกถอนออกจากบัญชีได้ อีกทั้งแหล่งน้ำตามธรรมชาติที่อาจปนเปื้อนสารเคมีอันตรายจากโครงการทวาย อาจส่งผลกระทบต่อพื้นที่ในภาคตะวันตกของประเทศไทย โดยเฉพาะจังหวัดกาญจนบุรีที่มีรายได้หลักจากการท่องเที่ยวอาจได้รับความเสียหายจากมลพิษนี้

ยิ่งไปกว่านั้น แนวถนนจากบ้านพุน้ำร้อนไปยังทวายซึ่งเสียบเทือกเขาตะนาวศรีไปทางทิศเหนือ จะส่งผลให้ระบบนิเวศเทือกเขาตะนาวศรีถูกแบ่งเป็นสองส่วนแยกขาดจากกันด้วยถนนที่กว้างถึง 200 เมตร และคาดว่าจะมีกิจกรรมการขนส่งเกิดขึ้นตลอดเวลา จะก่อผลกระทบอย่างรุนแรงต่อการเคลื่อนย้ายของสัตว์ป่าและทำให้คุณภาพป่าเสื่อมโทรมโดยข้อเท็จจริงป่าตลอดแนวเทือกเขาตะนาวศรียังมีความอุดมสมบูรณ์อย่างยิ่งทั้งในด้านป่าไม้และสัตว์ป่า ป่าผืนนี้ตลอดจนผืนป่าอนุรักษ์ในเขตไทยที่มีพื้นที่ติดต่อกัน

แม่น้ำทวาย: แหล่งน้ำที่สำคัญของชาวทวาย ซึ่งมีแนวโน้มจะถูกนำไปหล่อเลี้ยงนิคมอุตสาหกรรม และมีความเสี่ยงที่จะปนเปื้อนสารพิษจากของเสียอุตสาหกรรมที่ไหลลงสู่แม่น้ำ

เช่น อุทยานแห่งชาติไทรโยค และอุทยานแห่งชาติทองผาภูมิ ไปจนถึงอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่ากรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ เป็นต้น ควรที่จะอยู่ภายใต้การบริหารจัดการผืนป่าอนุรักษ์ร่วมกัน (Transboundary protected areas management) ของทั้งสองประเทศที่น่าจะเกิดขึ้นในอนาคต เพื่อเป็นหลักประกันร่วมกันว่า ทรัพยากรทางชีวภาพจะได้รับการคุ้มครองเพื่อประโยชน์ในระยะยาวร่วมกัน

ประเด็นสำคัญอีกประการหนึ่งคือ ผลกระทบทางความมั่นคงของประเทศจากรายงานของสถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ ได้กล่าวถึงข้อกังวลด้านความมั่นคงว่า โครงการถนนขนาดใหญ่และโครงการสร้างรางรถไฟเชื่อมต่ออาจเอื้อให้กลุ่มอาชญากรรมใช้ประโยชน์จากการคมนาคมขนส่งนี้ก่ออาชญากรรมข้ามชาติต่าง ๆ เช่น การค้าเสพติด การค้ายาเสพติด และการก่อการร้าย เป็นต้น

นอกเหนือจากปัญหาด้านมลพิษทางสิ่งแวดล้อมแล้ว ยังส่งผลให้เกิดปัญหาในที่ดินทำกินของชาวบ้าน อาทิ การถูกเวนคืนที่ดินจากการสร้างทางหลวงพิเศษ (มากกว่า 500 ครอบครัว), การคมนาคมขนส่งในชีวิตประจำวันมีความยากลำบากมากขึ้น, ราคาที่ดินในบริเวณถนนตัดต่ำลง, ปัญหาในการระบายน้ำและเกิดปัญหาน้ำท่วมขังติดตตามมา เนื่องจากถนนจะขวางการไหลของน้ำตามธรรมชาติ เป็นต้น

ประการสุดท้าย เป็นคำถามที่รัฐบาลไทยต้องตอบ กล่าวคือ ในการก่อสร้างทางหลวงพิเศษนี้ รัฐบาลต้องใช้งบประมาณแผ่นดินถึง 50,000 ล้านบาท การที่รัฐจะใช้เงินภาษีประชาชนจำนวนมากเพื่อเอื้อประโยชน์ต่อโครงการของเอกชนในขณะที่ประชาชนจะได้รับผลกระทบและสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติอาจได้รับความเสียหายดังรายละเอียดที่กล่าวข้างต้น นับเป็นการกระทำที่มีความเหมาะสมแล้วหรือ

**“การพัฒนาควรหมายถึงการช่วยเหลือ
คนในท้องถิ่นเป็นอันดับแรก
ไม่ใช่การจัดการและหนุนหลังให้โครงการต่างชาติ
เข้ามาทำลายวิถีชีวิตของคนในพื้นที่”**

- โก เล สวิน, ชาวบ้านทวาย -

